

03 - Kafana na kraju sveta

U pozadini zagušljive kafanske atmosfere drveni sat otkucava pola sata posle ponoći. Jedna duga kap mutnog znoja sliva mu se niz zadnji deo vrata, ali Rajko se ne pomera. Ne okreće se ni da pogleda koliko je sati, iako je izgubio svaki pojam o vremenu ili čak o danu u kojem se nalazi. Samo sedi za izbušenim kariranim stolnjakom, steže ko zna koju zarednu flašu piva i ukočeno posmatra preko puta.

Poneki pijani prolaznik možda bi i pomislio da Rajko sa nekim razgovara, jer pijancima je um oslobođen od svakodnevnih stega i besmislenih kočnica, ali gazda i konobar gotovo da ga ne primećuju. Samo, s vremena na vreme, zagledaju, proveravaju da li leži onesvešćen i puštaju ga da sedi, opija se i, kako im se čini, oplakuje svoj mizeran život gubitnika.

Žena mu je pre mesec dana, po mišljenju zabrinutih članica seoskog trač kluba, iscrpljena mučnim životom sa nesposobnom mrcinom, pobegla neznano kud i neznano gde. Sumnja se da je sa Rašom Pevcem, okružnim policajcem, izbegla u život podjednako loš i podjednako ispunjen noćnim suzama sa još pride i batinama. Kao da je znala da joj je pokušaj prebega više beznadežan nego smislen, decu je ostavila Rajku, a ovaj svojoj majci, oporoj babuskeri bez smisla za nežnost i tihu dečju patnju za roditeljima.

Otad još više, ali i pre toga, Rajko dane identične po sumornom sutonu i hroničnim bolovima u srcu i crevima, provodi u kafani „Kod tri meseca“ i svega se priseća. Daninih strastvenih zagrljaja i drvenih udaraca onda kada je celu platu trošio da selo spasava od alkoholne žeđi

i delirijum tremensa. Sitna žena je bila Dana, ali energična i toliko jaka da je četvoro dece podigla bosonoga i gladna, a dvoje je u mukama pobacila. Obrisao bi Rajko suzu koju nije želeo da pusti na ovom prljavom mestu što ne zaslužuje plač jadnika, ali ipak odlučuje da joj dozvoli da se kotrlja i rasipa oko dlačica neuredne brade.

Sad nije vreme da se prepusti nesamopouzdanju pijanog gubitaša kakav je celog života bio. Dana bi ga tri puta oklagijom ili tiganjem po tikvi raspalila, da sazna da je izgubio živce i prokockao šansu koja mu se na srebrnoj tacni pružila. Ne, ovog puta Rajko odlučuje da ide do kraja, jer sve što bi mogao da izgubi već je izgubio, a sve što bi mogao da dobije već je jednom imao. Gotovo ne trećući, sasvim neprimetno mrda usnama i ispod stola pritiska izbočinu na natkolenici.

Ima osećaj da mu se misao skuplja poput suđera na suši i on doliva još gutljaj piva ne bi li je održao u životu. Biće mu potreban ako će sa ovim stvorom da raspravlja. Čini mu se da preko puta sedi div, iako je stvorenje niže od metar i tri jajeta koje jutrom Rajko ispija da nadoknadi gubitak proteina. Zastrašujuće mu izgleda tako, bez vidljivih očiju ili usana, ali, opet, sve izgovoreno razumeva, kao da mu u glavi nekakav tranzistor prevodi jezik tuđina.

Rajko još jednom opipava jedini adut u ovoj borbi koja se nekoliko dana odvija između njega i ostatku sveta nevidljivog protivnika. Kada spozna je da je sve u redu, polako ispija još dva gutljaja i, ovog puta sigurnije, gleda u sagovornika. Ne izgleda mu više tako strašno. Čudno mu je kako su i od čoveka mnogo naprednija bića jedna kada ostanu bez oružja. Rajko razmišlja šta bi sve mogao da postigne i da bude samo da je na vreme shvatio značaj stvarčice koju je pronašao iza poljskog klozeta dok je izbacivao višak rakije uobličene u komadiće ćevapa.

„A šta ako zadržim ovu igračku i rešim da je predam vlastima? Ili da je prodam Miti Mufljuzu za velike pare? Šta onda?“

Stvor se ne mrda, ne pokazuje znake da uopšte razume šta Rajko pita, ali zato tranzistor nedvosmisleno odgovara:

„Rajko, već smo prošli ovo. Mogao bih da te ubijem sada i uzmem ti ga, ali ne sme da se sazna da sam ga izgubio iza tvog toaleta. Svoju nesposobnost platio bih glavom. Sasvim sam iskren prema tebi. Zato imaš šansu da mi ga vratiš mirno, a zauzvrat ćeš dobiti nešto od svega što ni u najluđim snovima nemaš i za čim čitavog života čezneš i patiš. Naravno, na jedno određeno vreme, dokle živi i tvoja planeta.“

Rajko se stresa. Košulja, mesec dana neoprana, natapa se teškim znojem celoživotnog fizikalca. Sada mora pažljivo da izvaga i formuliše želju, da se pokaže kao trgovac dostojan pronalazača predmeta oko kojeg pregovara. Ovo mu je šansa života.

Konobar ga hvata za rame i budi iz stanja transa. Glasom punim lažnog razumevanja objašnjava mu da je fajront i da je poslednja tura. Rajko naručuje još jedno pivo i u tom trenutku iznenada ga obuzima spoznaja, dosad usporena alkoholom uništenim neuronima: šta ako mu je stvarno poslednja? Šta je stvor mislio kada je rekao „dokle živi i tvoja planeta“? Stvarčica kao da se migolji ispod pantalona i najednom mu se čini bitnijom i od ove neispijene flaše piva, i od činjenice da želi da pribavi najveću korist za sebe i preokrene svoju sudbinu jadnika i siromaha u pravcu uspeha i dobitka.

„A šta ako ti je ne vratim?“ najednom pita Rajko, u pokušaju da blefira, no, na konto neveštog blefa toliko je para dosad izgubio na kockama, da uopšte ne veruje da je sada shvaćen ozbiljno.

„Ubiću te, naravno. Ja oružje moram da povratim makar i po cenu sopstvenog života. Ostavljam ti izbor da poslednje trenutke na planeti proživiš onako kako si oduvek mislio da ti pripada.“

Postoji mogućnost da i tuđin blefira, da je ovde sam, da nema nikoga. I šta ako je ovo oružje namenjeno smaku sveta? Rajko donosi odluku, vadi predmet ispod nogavice i usmerava ga u pravcu došljakove glave, iako ne zna da ga koristi. Poslednje dane provešće dostojanstveno kako nikada nije živeo, pa makar to skupo koštalo. Vратиće momente koji su ga činili jednostavno srećnim. Voleo bi samo da vidi izraz lica onog bednika, Raše Pevca, u trenutku kada shvati da ga je Dana ostavila. I da se, nakon svih svađa, tuča i ogovaranja, ponovo kući i njihovoj deci, makar i za trenutak pre kraja sveta, vratila.

„Da moji sunarodnici znaju da sam držao oružje upereno u tvoju glavu i da nisam pucao, prezreli bi me. Nadam se da zbog ovakvog izbora neću biti u prilici da ikada prezrem samog sebe.“